

Profesjonsetikk

Lærerprofesjonens etiske plattform - Hva tenker du?

- Alle på gruppa har en gul lapp
- En lapp legges i midten
- Alle skriver et ord på lappen sin
- Bytter med lappen i midten – legger igjen sin lapp
- Skriver et nytt ord på lappen – bytter igjen

En profesjon kjennetegnes ved at den-

Er tilegnet gjennom en spesialisert utdanning

Utfører yrket i henhold til et politisk gitt samfunnsmandat med
autonomi og handlingsrom

Har egen profesjonsetikk

Mandat og profesjonelt lederansvar

Mandat og verdier er uttrykt i:

Opplæringslovens formålsparagraf

Lov om barnehager

Lærerprofesjonens etiske plattform

Er et felles uttrykk for de verdier og det ansvar den enkelte og profesjonen har.

Mandat og profesjonelt ansvar

Innebærer

Faglige, moralske og politiske forpliktelser

Tjenesteyting for både enkeltindivid og samfunnet

Krav om uegennytte – tjeneste foran profitt

Personlig ansvarlig for enhver handling

Hvordan skal dette mandatet oppfattes?

Hva innebærer et profesjonelt ansvar?

Hvem definerer hva som er godt nok når det gjelder å opptre profesjonelt ansvarlig?

Profesjonsetikk

Lærerprofesjonens etiske plattform er viktig for å:

- understøtte etisk forsvarlig praksis i barnehage og skole
- fremme felles ansvar for beslutninger
- øke profesjonens etiske bevissthet
- høyne tilliten mellom lærerprofesjonen og samfunnet
- styrke profesjonens evne til å stå for, og begrunne valgene vi tar
- skape profesjonell samhörighet
- tydeliggjøre utad hva lærerprofesjonen står for
- støtte profesjonen i å korrigere og styre seg selv

Lærerprofesjonens etiske plattform

Vi er én profesjon av førskolelærere, lærere og ledere i barnehage og skole. Vårt samfunnsmandat er å fremme barnehagebarn og elevers læring, utvikling og dannelse. Våre verdier, holdninger og handlinger påvirker dem vi arbeider for og med. Plattformen er et felles grunnlag for å videreutvikle lærerprofesjonens etiske bevissthet. Alle førskolelærere, lærere og ledere har et ansvar for å handle i samsvar med plattformens verdier og prinsipper.

Lærerprofesjonens grunnleggende verdier

Menneskeverd og menneskerettigheter

Vårt arbeid bygger på verdier og prinsipper nedfelt i universelle menneskerettigheter, spesielt FN's konvensjon om barnets rettigheter. Disse rettighetene skal fremmes og forsvares i barnehage og skole. Menneskeverdet uakronelighet, den enkeltes frihet og behovet for trygghet og omsorg er grunnleggende.

Profesjonell integritet

Etisk bevissthet og høy faglighet er kjernen i lærerprofesjonens integritet og avgjørende for å skape gode vilkår for lek, læring og dannelse. Vår metodeløsthet og profesjonelle skjønnssutavelse gir oss et særlig ansvar for å være åpne om de faglige og pedagogiske valgene vi gjør. Samfunnet skal ha tillit til at vi bruker vår autonomi på en etisk forsvarlig måte.

Respekt og likeverd

Den enkeltes egenart og personlige integritet fordrer respekt. Det skal ikke forekomme noen form for undertrykkelse, indoktrinering eller fordomstulle vurderinger. Alle barnehagebarn og elever har rett til medvirkning. De skal ha frihet til å treffe egne valg innenfor fellesskapets rammer.

Personvern

Overholdelse av taushetsplikt og opplysningsplikt er avgjørende i vårt arbeid. Alle har rett til personvern. Personopplysninger skal forvaltes på måter som verner om barnehagebarn, elever, foresatte og kollegers integritet og verdighet. Mulighetene for elektronisk informasjonspredning krever særlig kritisk drøkenhet.

Lærerprofesjonens etiske ansvar

I møte med barnehagebarn, elever og foresatte

Vi har ansvaret for tilstilt samhandling med dem vi jobber for og med. Vår lojalitet ligger hos barnehagebarn og elever for å fremme deres beste. Sanferdig formidling av kunnskap og faglig god tilrettelegging er avgjørende.

Førskolelærere, lærere og ledere:

- fremmer alle barnehagebarn og elevers muligheter for lek, læring og dannelse
- arbeider for å være faglig og pedagogisk oppdatert
- er omsorgsfulle og bevisste makt en har i kraft av rolle og posisjon
- er faglig funderte og etisk reflekterte i arbeidet med vurdering
- fremmer likestilling og likeverd
- møter barnehagebarn, elever og foresatte med respekt
- griper inn og verner barnehagebarn og elever mot krenkelser, uavhengig av hvem det er som utfører dem
- møter kritikk med åpenhet og faglige argumenter

For arbeidsplassen

Vi er kunnskapsrike, ansvarlige og tilstedeværende voksne i barnehagebarn og elevers liv. Som kollegium har vi et felles ansvar for å utvikle et godt utdanningsstilbud og for å fremme og videreutvikle vår profesjonalitet.

Kollegiet:

- tar initiativ til etisk refleksjon og dialog med alle ansatte på arbeidsplassene
- samarbeider om å videreutvikle kunnskaper, ferdigheter og etisk demmekraft, både internt og i samspill med utdannings- og forskningsmiljøer
- skaper og deltar i en positiv samhandlingskultur der alles synspunkter lyttes til og tas på alvor
- er lojale mot egen institusjons mål og retningslinjer så langt disse samsvarer med samfunnsmandatet og vår profesjonsetiske plattform
- arbeider i åpenhet og tilrettelegger for innsyn fra berørte parter
- respekterer andres kompetanse og erkjenner grensene for egen faglighet
- støtter og tar medansvar når kolleger møter særlige utfordringer i arbeidet
- tar ansvar for å finne gode løsninger, og om nødvendig varsle, når det oppdages kritikkverdige forhold på arbeidsplassen

For barnehage og skole som samfunnsinstitusjoner

Vi er forpliktet på verdiene i barnehagen og skolens samfunnsmandat, slik disse gjennom demokratiske vedtak er nedfelt i lov- og planverk. Den enkelte førskolelærer, lærer og leder deler profesjonens ansvar for å fremme barnehagen og skolens formål.

Profesjonen:

- viser mot og målbarer tydelig samfunnsmandatet
- bruker ytringsfriheten og deltar aktivt på faglige og utdanningspolitiske arenaer
- står imot press fra aktører som vil gjøre barnehagebarn og elever til midler for sine mål
- tar ansvar for å varsle når rammevilkår skaper faglig og etisk uforsvarlige tilstander
- bistreber godt samarbeid, uten at vi påtar oss oppgaver som tilhører andre profesjoners fag- og kompetansesfelt
- går ikke på akkord med verdiene i samfunnsmandatet, vårt kunnskapsgrunnlag eller lærerprofesjonens etiske plattform

Førskolelærere, lærere og ledere er forpliktet på denne plattformen og kan aldri unndra seg sitt profesjonelle ansvar.

Profesjonsetikken er vårt felles verdigrunnlag som arbeidet vi utfører i barnehage og skole skal hvile på

En av to rektorer sier skolen har så dårlig økonomi at de må bryte loven

Rektor Michael Johnsen ved Berg skole i Trondheim har ikke nok lærere i klasserommet. En ny undersøkelse viser at halvparten av skolelederne ikke klarer å innfri lovpålagte oppgaver på grunn av stramt budsjett.

- Det er en større grad av slitasje på lærerne, samtidig som elevene har flere de slås med om oppmerksomheten fra læreren, sier Johnsen. Foto: Espen Bakken, Adresseavisen

Publiert: 06.09.2022 13:07 | Oppdatert: 06.09.2022 17:29

Nyhetsbrev: Verden

Bli oppdatert på ukens største saker fra verden på fem minutter.

- De lovpålagte oppgavene våre og budsjettet vi får, går ikke sier Michael Johnsen, rektor ved Berg skole i Trondheim.

Skoler landet over sliter med å få tak i nok bemanning. Ill.foto: Jørgen Jølstad

Tromsø: – Bryter loven daglig på grunn av høyt sykefravær

Tillitsvalgte på Tromsøs skoler og barnehager er fortvilet. Melder om daglige, ufrivillige lovbrudd.

Kari Oliv Stedvik

Publisert mandag 13. desember 2021 14:20
Sist oppdatert mandag 13. desember 2021 14:22

I Tromsø har fått innsyn i en omfattende, men anonymisert spørreundersøkelse fra Utdanningsforbundet Tromsø. De spurte plassstillingsvalgte i skole- og barnehage i hele Tromsø om hvordan de opplever høsten.

I spørreundersøkelsen svarer nesten alle plassstillingsvalgte at det er høyt sykefravær, mangel på vikarer, altfor liten kapasitet, og at dette er en mer krevende høst enn på lenge. Plassstillingsvalgte svarer at de blir hørt av ledelsen på enheten, men ikke av kommunen.

«Man er på brytepunktet nå. Folk er slitne og urolige for hvordan dette blir å gå fremover!», skriver en anonymisert plassstillingsvalgt i undersøkelsen.

En ansatt på 20 barn

Leder av Fagforbundet i Tromsø, Reinaldo Montalvo, kjenner seg igjen. Han forteller om flere e-poster fra bekymrede plassstillingsvalgte.

- For hver dag som går blir tilbakemeldingene om arbeidsmiljø i skole- og barnehage verre og verre. I

tte stå alene med 20 unger,

Abonnerer du på bladene våre?

Les mer og bestill her

Midtnorsk debatt

Forleden | Kommentar | Debatt | Kronikk | Leder

Send din mening

Hvilken lov skal vi bryte i dag?

Hvilken lov skal vi bryte i dag?

- Klasseromsløsningen varierer fra skole til skole og samsvarer sjelden med normalløsningen, noe som gjør at vi ofte må ha mer enn én voksen i et klasserom, kun for å dekke normen, skriver rektor Mads A. Lande på Sørnaya barnehage på vegne av 43 rektorer i Bærumsskolen. Foto: KNUIT Bjørns

Av: Mads A. Lande, rektor ved Sørnaya barnehage (Lande er én av 43 rektorer som holdt innlegg for oppvekstlederne i Bærum 4. april). Innleggene er bearbejdet til et debattinnlegg i Gudbrands. Dette er den nyende. Samtlige innlegg er på vegne av 43 rektorer i Bærum kommune.)

MENINGER

Dette er et debattinnlegg. Innlegget gir uttrykk for skribentens holdninger.

Spesialundervisning vs. lærenorm – hvilken lov skal vi bryte i dag?

I Bærumsskolen er vi som i landet ellers, lovpålagt å ha én lærer per 15 elever på 1.-4. trinn og én lærer per 20 elever på 5.-10. trinn.

Klasseromsløsningen varierer fra skole til skole og samsvarer sjelden med normalløsningen, noe som gjør at vi ofte må ha mer enn én voksen i et klasserom, kun for å dekke normen.

Samtidig har vi på alle skoler i kommunen elever med spesialundervisning i de fleste klasser. Disse elevene har forefestede vedtak om støttebudsjetter som ligger utenom lærenormen.

Elevene har også individuelle behov, noe som gjør det utfordrende å legge til rette for mange av dem i fellesskap.

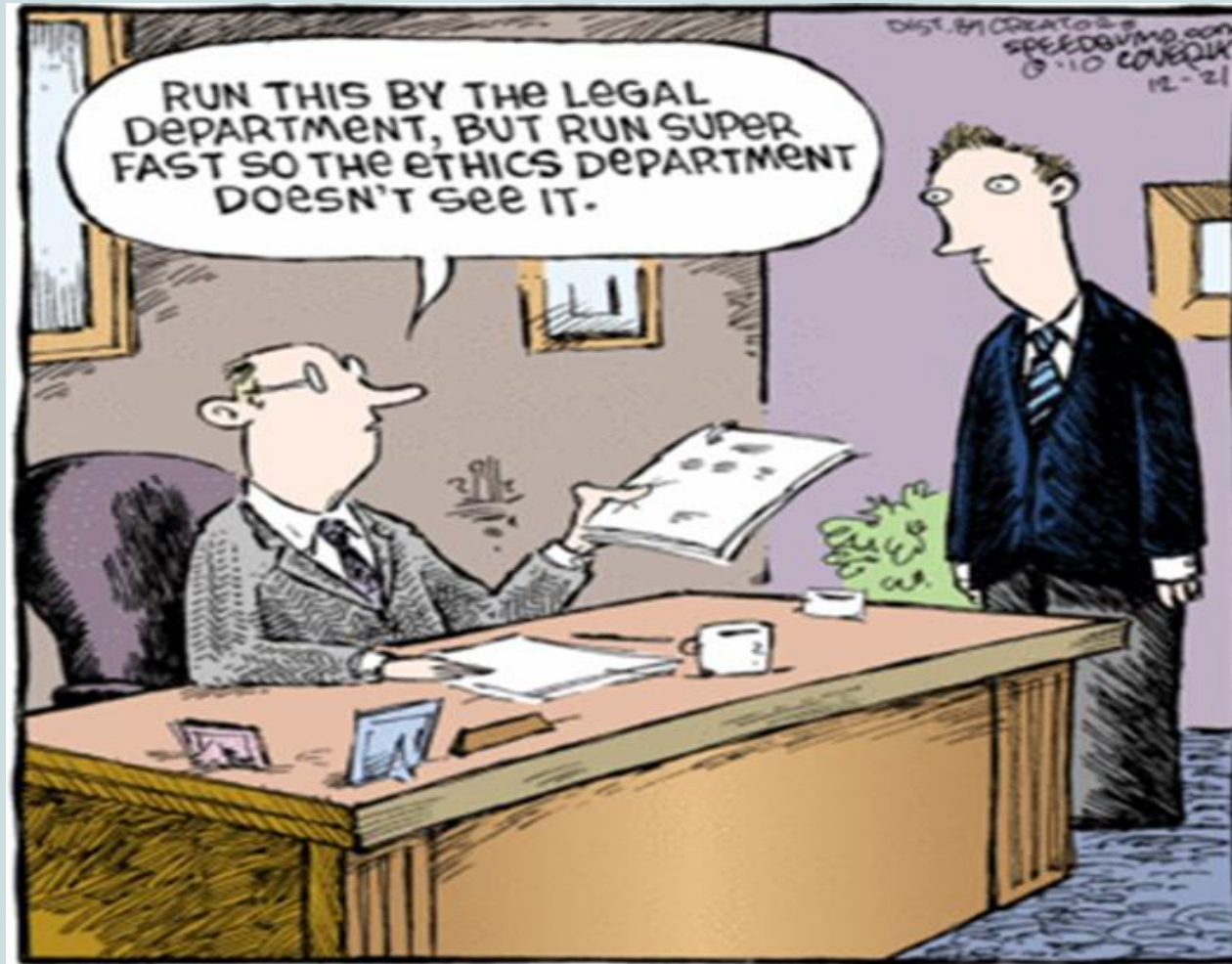
La meg gi dere et eksempel for å illustrere:

Furubakken skole – en tenkt skole – er en to-parallell skole i Bærum. På 3. trinn består teamet av fire personer – to kontaktlærere og én ressurslærer samt én assistent som er 1:1 på én elev med behov for fellesmessig oppfølging.

Profesjonelt lederansvar handler om

Å håndtere spenningen mellom faglig-moralsk ansvar og teknisk.

Som ledere står vi i et spenningsfelt mellom politisk styring og lokalt handlingsrom, hvor tolkning og tilpasning av barnehage- og skolepolitikk er en sentral lederoppgave.

Til diskusjon

Hvordan jobber
vi/ønsker vi å jobbe,
for å få til dette best
mulig?

Å spørre seg selv...

Hvordan ivaretar jeg barnets eller elevens integritet når en ansatt kommer med klager på ham eller henne?

Hvordan ivaretar jeg den ansattes integritet når barnet/eleven/foresatte klager på en ansatt?

På hvilket grunnlag foretar jeg ressursmessige prioriteringer – økonomiske og menneskelige?

Hvem blir hørt og hvem blir ikke hørt?

Har jeg plass for begrep som barmhjertighet, omsorg og respekt i mitt profesjonelle språk?

Filmer med etiske dilemmaer

